

VELIKONOCE

svátky jara

Velikonoce jsou pohyblivými svátky, které připadají na neděli následující po prvním jarním úplňku. Byly vždy oslavou jarního slunovratu, zániku zimy, vítáním jara, probouzení se přírody, víry v obnovení sil a zdraví člověka. Velikonoce jsou nejvýznamnějším svátkem křesťanské církve, avšak slavily se ještě v době předkřesťanské. v daleké minulosti dali Židé svátku jara nový význam svátkem Pesach, který se stal oslavou a počest vysvobození židovského národa z egyptského otroctví. Křesťané se však svou oslavou Velikonoc od židovského svátku Pesach snažili odlišit. První nikajský (niceský) koncil svolaný císařem Konstantinem I. v roce 325 do maloasijského města Nikaia (jednalo s o první ekumenický koncil - shromáždění biskupů křesťanské církve), určil po delším sporu datum Velikonoc na neděli po prvním jarním úplňku, po jarní rovnodennosti. Shoda církví na způsobu výpočtu data pro slavení Velikonoc je tak oddělila od židovského kalendáře. Vlivem křesťanství byl velikonočním svátkům vtisknut náboženský charakter a byly zasvěceny památce umučení a vzkříšení Ježíše Krista.

Předvelikonoční čas předznamenávají postní neděle, které vystřídaly masopustní veselí. První postní neděle byla nazývána Pučálka, Pytlová, někde také Liščí. Význam názvu Pučálka byl odvozen od maškary ustrojené do obleku z hrachoviny, která obcházela stavení a házela do síní zrna hrachu, pro bohatou úrodu. Neděle Pytlová má název podle rezného, postního pytlového roucha. Liščí neděle se říkalo, že jim preclíky nadělila liška.

Druhou nedělí byla neděle Černá. Pražná nebo Samometná. Černou nedělí se nazývala podle černého oděvu žen a ženy si jím připomínaly ukřižování Ježíše Krista. Pražná neděle - bylo spojení s pokrmem „pražma“, připravovaným z upražených naklíčených zrn. Samometná neděle byla dnem, kdy se smýčilo, bílilo, uklízelo, aby se připravilo obydlí na uvítání jara čistotou.

Třetí neděle tzv. Kýchavá - podle pověry se říkalo, kdo v tuto neděli 3x za sebou kýchne a dostane se mu pozdravení „Pozdrav Pán Bůh“, bude zdrav po celý rok.

Čtvrtá neděle - Družebná, Družbadlná, Družbadlnice. V tento den se vystrojily družičky v čele s královnou do bílých šatů zdobených červenými stuhami a společně s družbou v každém domě vítali jaro.

Pátá neděle byla nazývána Smrtná. K nejrozšířenějším zvykům patřil obřad, kdy se ze vsi vynášela smrtná a přinášelo se léto. Smrtná - Morana - Mařena jsou slovanské názvy bohyně smrti a zimy. Morana byla zhotovena ze slámy, vlasy z koudele, namalovaný obličej, ustrojena do ženských šatů a upevněna na dřevěný kříž. Za popěvek byla v čele průvodu vynesena ze vsi a podle zvyku vhozena do vody, nebo upálena.

Strojení léta znamenalo ozdobení smrčku vyfouklými vejci, stuhami, kokardami i svatými obrázky, na vršek stromku se upevňovala látková panenka. S létem se obcházela stavení a zpívala koleda. Poslední postní neděle Květná, byla vyhrazena ke svěcení kočiček, vrbových prutů, beranů a postních jídel. Svěcené kočičky byly ve světnicích zasunovány za obrázky, aby uchránily stavení před bleskem a přinášely štěstí. Peklo se obřadní pečivo (především ptáčci - holubičky), jako připomínka návratu ptactva z teplých krajín.

Po poslední postní neděli následoval pašijový týden, v tomto týdnu si křesťané pojmenovali jednotlivé dny. Modré pondělí a Šedivé úterý mělo pouze své názvy a mimo mše svaté se žádné obřady nekonalý. Na Škaredou středu končily prástky a všechna společenská posedávání. Začínala se malovat vejce, aby byla včas připravena na Velikonoční pondělí. O Zeleném čtvrtku se měly podle zvyku jíst pokrmy zelené barvy (špenát, zelené bylinky, zelná polévka apod.), tak se obnovila síla lidského těla. Pekly se koláče, mazance, beránci a figurální pečivo. Velký pátek byl dnem půstu a vázal se k víře, že v tento den byl ukřižován Ježíš Kristus. Věřící nepojídali žádné maso, zhášeli všechny ohně a nevařilo se. Symbolický význam měla voda, znamenala očistu a zdraví. Vodě nabrané v potoce se v tento den říkalo „proudová“ a hospodyně jí vykrápěly celý dům i chlévy,

jako ochranu před požárem.

Hlas zvonů, které v tuto dobu nezvonily (říkalo se, že odletěly do Říma), nahrazovaly klepáče, hrkáče a řehtačky. Pověra hovoří o tom, že se na Velký pátek otevírají všechny skály a vydávají své poklady.

Bílá sobota „Vzkříšení“, kdy Ježíš Kristus vstává z mrtvých, byla provázena slavnou mší. Po mši se lidé rozcházeli do svých domovů, kde se bavili a pojídali dobré pokrmy. Rozdělovaly se ohně a z ohňů pálených před kostely si hospodyně nosily žhavé uhlíky domů. Nově zažehnutý oheň symbolizoval nový život pro všechny obyvatele domu. Velikonoční neděle „Hod Boží“, byl dnem, který se prožíval v rodinném kruhu, bez přátel a známých. U svátečně prostřeného stolu se sešla celá rodina a podávaly se nejlepší pokrmy - pečený beránek, skopové maso, mazance jidáše, svítek aj. na Hod boží dávala dívka svému vyvolenému uzel, byl to bílý vyšívaný šátek naplněný barevnými vejci, mazancem a obřadním pečivem. Přidávaly se párky - dvě barevná vajíčka spojená barevnou stužkou,

kteřou si chlapci schovávali na památku.

O Velikonočním pondělí (dříve Červené pondělí), brzy za svítání vycházeli chlapci s pomlázkou šlehat děvčata a vyhánět z nich lenost. Pomlázky se pletly od půl až do dvou metrů dlouhé (tzv. obřadní) ozdobené pletenou rukojetí a barevnými stužkami. Síla mladého proutku má na každého přenést svěžest, plodnost a zdraví. Podle lidové víry přináší pomlázka do domu radu, blahobyt a štěstí. Oblévání studenou vodou (zvyk na Moravě a Slovensku), mělo člověka osvěžit a očistit od hříchů. Koleda byla obchůzka, při níž se zpívala, nebo odříkávala říkadla a koledníci byli obdarováni velikonočními vejci, cukrovím, perníčky i drobnými penězi. Jezuita Antonín Koniáš sliboval za chození s pomlázkou pekelná muka, jak je vidět zákazy neplatily, mládenci chodili na koledu dál a zvyk se udržel až do dnešních dnů.

**Příjemné prožití Velikonočních svátků
přejí pracovníci Obecního úřadu Chotýšany**

Petr Kumšta radí

Duben na zahradě

Strupovitost jabloní a hrušní - u odrůd náchylných k tomuto onemocnění začněte s postřiky již před kvetením, protože v tomto období se začínají uvolňovat z opadaných napadených listů z minulé sezony spory - původci onemocnění. První dva postřiky provedeme ještě před květem, další bezprostředně po odkvětu stromů. Za deštivého počasí pokračujeme v ošetřování až do června v deseti až čtrnáctidenních intervalech. Pokud jsou hrušně vysazeny v oblastech se silnějším výskytem rzi hrušňové měli bychom dávat přednost přípravkům Baycor, Dithane, Novozir nebo Polyram, které jsou účinné i proti rzím.

Přípravky proti strupovitosti: Baycor 25 WP, Delan 700 WDG, Dithane M 45, Chorus 75 WG, Merpan 80 WDG, Mythos 30 SC, Syllit 65, Rubigan 12 EC, Zato 50 WG. Lépe než často používat k ochraně tyto chemické přípravky je vhodnější pěstovat odolné odrůdy proti strupovitosti. K odolným odrůdám jabloní patří např. Angold, Blaník, Bláhovo oranžové, Selena, Goldstar, Petra CAC, Tábor, Topaz apod. Z hrušní patří k odolnějším: Alice, Clappova, Milada, Konference, Manon, Monika, Amfora, Blanka, Bohemica, Nela, Jana, Dita, Dicolor.

Pilatky švestková a jablečná - způsobují takzvanou ranou červivost malých plůdků. Za rok mají jen jednu generaci. Škůdce přezimuje ve stádiu larev v půdě. Dospělé pilatky nalétají na kvetoucí stromy a samičky kladou vajíčka do kalichů odkvétajících květů. Chemický zásah je proto potřeba provést již při dokvétání stromů, ale nejpozději těsně po odkvětu. Chemickou ochranu můžete podpořit i bílými lepovými destičkami. Přibližně deset dnů před předpokládaným začátkem kvetení byste je měli rozvěsit do korun stromů, kde poslouží nejen ke sledování náletu dospělců, ale i na přímý odchyt samiček pilatek. Přípravky k ochraně proti pilatkám: Calypso 480 SC, Mospylan 20 SP.

V posledních letech se u slivoní objevuje jako nejzávažnější onemocnění puchrovitost švestek způsobená houbou *Taphrina pruni*. Houba totiž přezimuje jako mycelium v mezibuněčných prostorech pletiv letorostů. Na jaře prorůstá do květních pupenů a základů semeníků. Pletiva pak nadměrně bují, pecka se nevyvíjí, nebo zasychá. Deformovaný plod nazývaný puchr se zvětšuje až na několik centimetrů. Zpočátku je zelený, později hnědý, na povrchu pokrytý bělavým povlakem askospor. Napadené letorosty se kroucí, zduřují, žloutnou a červenají. Pro výskyt choroby jsou příznivé polohy s vysokou vzdušnou vlhkostí. Více trpí stromy zanedbané, s hustou korunou. Výskyt podporuje i pozdní nástup jara a dlouhá doba kvetení. Choroba se projevuje v době nalévání pupenů, případně rašení, až do konce kvetení. Preventivně stříkáme přípravkem Champion nebo Kuprikol.

Pilatěnka drobná patří mezi nejnápadnější škůdce růží, protože způsobuje podélné stáčení listů do tvaru trubiček. Listy se svinují až po naklazení vajíček pod pokožku spodní vrstvy listů. Larvy škůdce se vyvíjí ve vzniklých trubičkách. Za rok má pilatěnka jednu generaci. Ochrana spočívá ve dvou postřicích rostlin, a to na začátku rojení dospělců a potom za dva týdny. První postřik se v nejteplejších oblastech provádí již ve druhé polovině dubna. K chemické ochraně můžeme použít přípravky: Actellic 50 EC, Diazol 50 EW, Karate Zeon 5 CS.

Rostliny pro zdraví a ovocnářská poradna p. Kumšty

*úterý 6. dubna
pondělí 19. dubna*

od 9 do 11 hod.
v Městském kulturním centru Votice (přízemí staré radnice)

Poradna je poskytována ZDARMA.

K zamyšlení

K zamyšlení I.:

Dva andělští poutníci se zastavili, aby strávili noc v domě bohaté rodiny. Rodina nebyla pohostinná a anděly ubytovala ve studeném sklepě místo v pokoji pro hosty. Jakmile si ustali na tvrdé podlaze, starší anděl uviděl díru ve zdi a opravil ji. Když se mladší anděl udiveně zeptal proč, starší odpověděl: „Věci nejsou takové, jakými se zdají být“.

Druhou noc si šli odpočinout do domu velmi nuzného, ale pohostinného farmáře a jeho ženy. Manželé se s nimi rozdělili o jídlo, které měli, a nechali je vyspat ve své posteli, aby si dobře odpočinuli. Ráno po svítání našli andělé farmáře a jeho ženu v slzách. Jejich kráva, jejíž mléko bylo jediným příjmem rodiny, ležela mrtvá ve chlévě. Mladší anděl se ptal staršího, jak se to mohlo stát? První muž měl všechno a tys mu pomohl, vyčítal. Druhá rodina měla málo, ale byla ochotna podělit se o vše, a tys dovolil, aby jim zemřela kráva. Proč? „Věci nejsou takové, jakými se zdají“, odpověděl starší anděl.

„Když jsme byli ve sklepě, všiml jsem si, že v té díře ve zdi byla zásoba zlata. Jelikož majitel byl posedlý chamtivostí a neochotou sdílet štěstí, zazdil jsem stěnu, aby poklad nemohl najít. Když jsme další noc spali ve farmářově posteli, přišel si anděl smrti pro jeho ženu. Dal jsem mu místo ní krávu. Věci nejsou takové, jakými se zdají“.

Většinou neznáme všechny souvislosti. i když máš víru, potřebuješ také důvěru, že vše, co přichází, se vždy děje ve tvůj prospěch. A to se vyjeví až časem. Někteří lidé vstoupí do našeho života a zase rychle odejdou, jiní se stávají našimi přáteli, i když zůstanou jen chvíli. Přesto zanechávají v našich srdcích nádherné stopy - a my nezůstaneme nikdy zcela stejní, protože dobří přátelé nás proměňují!

Včerejšek je historie. Zítřek tajemství. Dnešek je dar.

Život je neobyčejný a chuť každého okamžiku je neopakovatelná!

K zamyšlení II.:

Můj přítel otevřel zásuvku prádelníku své manželky a vyndal z ní balíček zabalený do hedvábného papíru. Nebyl to ledajaký balíček, ale balíček s krásným spodním prádlem. Odhodil papír a prohlížel si hedvábi a krajku.

„To jsem jí koupil, když jsme byli poprvé v New Yorku. Od té doby uběhlo 8 nebo 9 let. Nikdy si to neoblékla. Chtěla si ho nechat na zvláštní příležitost. Teď, myslím si, ten okamžik přišel.“ Přiblížil se k posteli a položil prádlo k ostatním věcem, které chtěl poslat do pohřebního ústavu. Jeho žena právě umřela. Když se ke mně otočil, řekl: „Neschovávej si nic na zvláštní příležitosti, každý den, který žiješ, je výjimečný“.

Stále myslím na jeho slova, neboť změnila můj život.

Dnes čtu daleko více než předtím, a uklízím daleko méně. Sedím na terase a užívám si přírody, aniž bych si všiml plevele na zahradě. Trávím víc času s rodinou a s přáteli, a méně času v práci. Pochopil jsem, že život je sbírka zkušeností, kterou je třeba chránit. Od nynějška nic neschovávám. Denně používám křišťálové skleničky. Když se mi chce, obléknu si nové sako - i když jdu nakupovat jen do supermarketu. I svoje oblíbené vůně používám vždy, když mám chuť, nenechávám je na svátky.

Věty jako „Jednoho dne ...“ zmizely z mého slovníku. Když to jde, chci věci hned a chci je vidět, slyšet, vnímat a chci je dělat. Přemýšlím, co by dělala manželka mého přítele, kdyby věděla, že tu už zítra nebude. „Zítra“ - slůvko, které bereme až příliš často na lehkou váhu.

Myslím, že by ještě zavolala své rodině a blízkým přátelům. Možná by zavolala i jiným lidem, aby se udobřila anebo omluvila za spory. Nejspíš by šla ještě na večeři do oblíbené čínské restaurace. To všechno jsou ty malé neudělané věci, kterých by mi bylo líto, kdybych věděl, že jsou moje dny sečteny. Byl bych smutný, že už nevidím přátele, s nimiž jsem se chtěl „jednoho dne“ setkat. Byl bych smutný, že jsem nenapsal dopisy, které jsem chtěl „jednoho dne“ napsat. Byl bych smutný, že jsem své milé neřikal častěji, jak ji mám rád. Dnes už nepromeškám nic. Nic, co může přinést radost a úsměv do mého života, nic neodsouvám a nic neschovávám na pozdější dobu.

Říkám si, že každý den je zvláštní.

Každý den, každá hodina, každá minuta jsou výjimečné.

Chceš-li někomu povědět, že ho máš rád, neuvažuj, že mu to řekneš „jednoho dne“ nebo to možná neřekneš nikdy ...

Klub důchodců a obecní úřad Chotýšany

zvou všechny, kdo se chtějí pobavit na

HUDEBNÍ VEČÍREK

který se koná dne **4. 4. 2010 od 19:00 hodin**

v sále HOSTINCE POD KOSTELEM

k tanci a poslechu hraje *CODA Bystřice*

Vstupné: 80,-- Kč

Pomlázky s sebou.

Za příspěvky do tomboly děkujeme.

SDH Chotýšany

pořádá

sběr železného šrotu

kdy: v sobotu 10. 4. 2010

Kamarádi z kapely

pod záštitou SDH Chotýšany

pořádají v pátek 16. 4. 2010 od 17⁰⁰ hod v Hostinci Na Kopečku

Vzpomínkový večer na kapelníka Jaroslava Sysla

Přijďte si poslechnout dobrou dechovku.

**Obecní knihovna
v Chotýšanech**

je opět pro veřejnost

OTEVŘENA

návštěvní hodiny:

každý čtvrtek

od 17:00 do 18:30

**Klub důchodců a Obecní úřad
Chotýšany**

pořádají zájezd na jarní výstavu HOBBY České

Budějovice

ve čtvrtek 13. 5. 2010

sraz účastníků v **7:00** u pomníku v Chotýšanech

přihlášky u pí Měchurové v obchodě

příspěvek na cestu 50,- Kč

Z různých dob a časů – Kapitola 16

O velké povodni v roce 1906

V sobotu dne 16. června 1906 snesla se nad benešovským krajem, hlavně pak v povodí konopištského potoka a v nejhořejším povodí chotýšanského potoka u Jankova obrovská, přes hodinu trvající bouře s průtrží mračen, která přinesla tolik vody, že všem rybníkům na okrese hrozilo nebezpečí, že se jejich hráze protrhnou. Nejvíce byly ohroženy dva velké rybníky u Konopiště. Proto ještě ten den byla vyslána deputace na Konopiště se žádostí, aby tehdejší majitel arcivévoda František Ferdinand z Este dovolil rybníky ty vypustit. Ten však odmítl tak učinit, obávaje se snad, aby mu voda nějaký ten metrák ryb neodnesla. Katastrofa se však dostavila hned druhého dne v neděli 17. června. Hráz jednoho rybníka povolila, druhý ty obrovské spousty vody nezadržel a tak byly zničeny všechny rybníky na celém tom povodí a ryby byly stejně ztraceny. Ne ovšem docela, neboť se dostaly do řek. Do chotýšanského povodí do potoka, který v našem kraji nazýváme „Chotýšankou“ dostala se povodeň téhož dne v neděli 17. června 1906 večer, ovšem že z jiné strany. Sobotní bouře s průtrží mračen nebyla nad celým benešovským okresem, jak již v předu naznačeno, v Chotýšanech např. a v Postupicích přšelo jen velmi málo. Rybník „Papírník“ v Postupicích zůstal přes celou neděli částečně odtažen a ani cesty nebyly v sobotu rozblácené. Zmíněnou neděli bylo již od rána veliké horko. V 11. hodin před polednem ukazoval teploměr již 39 stupňů C. Po poledni začala se obloha zatahovat šedými mráčky a k šesté hodině večerní už se hnaly dva mocné proudy mraků od jihu i od západu. Na potoce zvaném, jak již řečeno „Chotýšanka“, pramenícím u Jankova a vlévajícím se pod Divišovem u vesnice Libže do řeky Blanice, v místech, kde tento pod osadou Onšovicemi tvoří mírný záhyb, stával od nepaměti malý klepálek, který v historii našeho kraje zaznamenán je jako „Chotýšanský mlýn“. V době, do které spadá toto vypravování, hospodařil na mlýně tom Jan Váňa s manželkou Annou. Měli doma ještě šest dětí, čtyři syny a dvě dcery ve stáří od deseti do dvaceti roků. Jan Váňa se přistěhoval na Chotýšanský mlýn ze Lhoty Veselky neboli z Chalup, jak se tam až podnes říká. Koupil jej od jakéhosi Šimka, který na něm nevalně hospodařil. Mlýn byl zanedbaný, zpustlý, nový majitel však svou přičinlivostí, pilností i dovedností uvedl jej za krátký čas do náležitého pořádku. U mlýna bylo i pár korců polí a louka a tak se mu celkem i dobře dařilo. Na palouce nad Chotýšanským mlýnem sušili tu neděli Šimkovi z Chotýšan seno. Bylo brzy po poledni, seno právě obrátili a nyní odpočívali ve stínu starých švestek na mezi Váňova pole čekajíce, že za nějakou chvíli to dají do kup. Toho dne, jak již poznamenáno bylo veliké horko, které v poledních a odpoledních hodinách se proměnilo v úmorné vedro. Od jihu i od západu začaly vystupovat šedé mraky, které nevěstily nic dobrého. Na mezi pod starými švestkami seděla se Šimkovými i mlynářka Váňová, která tam ze mlýna na chvíli na kus řeči odskočila. Neměla toho dne mnoho práce. Starší dvě děti Josef a Františka odešly již ráno ke známým do Radošovic, ostatní si někde na potoce hrály. Mlynářka si s lidmi ráda porozprávěla, poněvadž sama na osamělém mlýně neměla k tomu jinak mnoho jiné příležitosti. Začalo hřmít. Šimkovi se zvedli, aby suché seno skopili, mlynářka dala sbohem a odkvapila do mlýna, aby připravila, co bylo zapotřebí před blížící se bouřkou. Nikdo netušil, k jaké tragedii vše spěje .... Asi k šesté hodině večerní přihnala se velká bouřka. Blesk stíhal blesk, hrom burácel a nastal liják, který potrvál až přes devátou hodinu noční. Nebylo ještě ani sedm hodin a už stěží bylo vidět na cestu. Nastala tma jako v noci. V předvečerních hodinách bylo v Chotýšanech slyšet veliký hukot vody ve směru od Postupic. Před Šimkovým stavením vedle „Staré hospody“ stál hlouček sousedů, který starostlivě pohlíželi k Městečku, odkud bylo slyšet hukot valící se vody. Ta se nezadržitelně drala vpřed a brala s sebou vše, co jí bylo v cestě. Sousedé tušili strašlivou katastrofu, což potvrdili i ti, co přicházeli tou dobou od Postupic. Bylo slyšet i zoufalé pískání lokomotivy. Večerní vlak, jedoucí směrem od Benešova k Vlašimi nemohl pode Lhotkou dále, poněvadž most pod Chalupami byl vodou již stržen. To už bouře mocně řádila. I rozběhli se někteří sousedé z Chotýšan k Městečku, Frantík Toulů pak spěchal do mlýna k Váňovým varovat před hrozícím nebezpečím. Do mlýna se už ale nedostal .... O osmé hodině večerní troubili hasiči v Postupicích poplach. Hráz velkého rybníka „Papírník“ zvaného hrozila provalením. U Jankova nastavší průtrž mračen měla za následek protržení hráze tamního rybníka, již ze sobotního deště hojně naplněného vodou. Po něm se pak provalila hráze rybníka v Pičíně, za tímto povolila pak hráze rybníka popovického, po kterých pak mladovický rybník a „lísec“ hravě se probořily. V půl deváté večer protrhla se následkem toho i polovina hráze rybníka „Papírníka“ v Postupicích, čímž dílo zkázy bylo dovršeno. Voda se valila do výše jedenácti metrů a vše brala s sebou. Na Chotýšanském potoce byl osud všech mlýnů zpečetěn.

